

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Сyllabus освітнього компонента «ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ»
підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013
Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою Початкова освіта

Розробник: Б. Б. Коцун, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти,
кандидат педагогічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Вітюк В. В.

**Сyllabus освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і
методики початкової освіти
протокол № 1 від 29.08.2022 р.**

Завідувач кафедри

Пріма Р. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти на базі ОС «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст»)	Нормативний
Кількість годин/кредитів: 210/7		Рік навчання – 1
		Семестр – 1-2
		Лекції – 16 год
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) – 22 год Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 142 год
		Консультації – 30 год
Мова навчання: українська		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Коцун Борис Борисович

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація: kocun.boris@ukr.net, kocun.boris@vnu.edu.ua,

Дні занять: розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ:
<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація. Зміст освітнього компонента «Основи природознавства з методикою навчання природничої освітньої галузі» є комплексним і розглядає компоненти живої і неживої природи Землі у їх єдності, оцінює їх з екологічної точки зору та у взаємозв'язку із їх вивченням у початковій школі. В програмі реалізовано специфічні принципи формування природознавчих знань - краєзнавчий, країнознавчий, фенологічний.

2. Пререквізити попередньо здобувач освіти повинен прослухати інші компоненти фахові підготовки за освітнім ступенем «бакалавр».

Постреквізити знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення цього освітнього компонента необхідні для проходження педагогічної практики та державної підсумкової атестації.

3. Мета освітнього компонента - забезпечити бакалаврів необхідним обсягом теоретичних знань та практичних умінь, які дозволять їм у майбутній педагогічній діяльності ефективно формувати природознавчу компетентність учнів початкових класів згідно вимог Нової української школи, організовувати природоохоронну діяльність, посилювати для молодших школярів, здійснювати їх виховання засобами природи рідного краю.

Основні завдання: у результаті вивчення бакалаври повинні засвоїти основні природознавчі поняття, знати суть процесів, що відбуваються в географічній оболонці Землі, мати чіткі уявлення про різноманітність рослин і тварин, їх значенням у біосфері планети, взаємозв'язки між ними та навколишнім середовищем, усвідомити необхідність раціонального природокористування для реалізації компетентісно орієнтованого навчання у початковій школі.

4. Результати навчання (компетентності)

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>СК-3.3. Природнича компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих природничо-наукових знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичною основою побудови змісту природничої освітньої галузі початкової освіти.</p> <p>СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.</p> <p>СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.</p>
Програмні результати навчання	
ПРН-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПРН-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПРН-09	Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.
ПРН-10	Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-12	Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

5. Структура освітнього компонента «Основи природознавства з методикою навчання природничої освітньої галузі»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					**Форми, методи оцінювання/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	8
Змістовий модуль 1. Основи природознавства						
Тема 1. Вступ. Земля і Всесвіт.	18	2	2	2	12	ІРС – 4 б.
Тема 2. План і карта.	18	2	2	2	12	ІРС, – 4 б.
Тема 3. Будова Землі. Літосфера.	16	2		2	12	
Тема 4. Мінерали, гірські породи, корисні копалини.	16		2	2	12	ІРС, – 4 б.
Тема 5. Гідросфера. Світовий океан.	17	1	2	2	12	ІРС, – 4 б.
Тема 6. Гідросфера. Води суші	17	1	2	2	12	ІРС, – 4 б.
Тема 7. Атмосфера. Погода і клімат.	18	2	2	2	12	ІРС, – 4 б.
Тема 8. Біосфера	18	2	2	2	12	ІРС, – 4 б.
Разом за змістовим модулем 1	138	12	14	16	96	28 б.
Змістовий модуль 2. Методика навчання природничої освітньої галузі						
Тема 9. Навчання природничої освітньої галузі у НУШ.	15	1	2	2	10	ІРС, – 3 б.
Тема 10. Методи навчання природничої освітньої галузі	19	1	2	4	12	ІРС, – 3 б.
Тема 11. Форми організації навчання природничої освітньої галузі.	19	1	2	4	12	ІРС, – 3 б.
Тема 12. Матеріальна база навчання природничої освітньої галузі.	19	1	2	4	12	ІРС, – 3 б.
Разом за змістовим модулем 2	72	4	8	14	46	12 б.
Модульна контрольна робота 1						МКР, 30 б.
Модульна контрольна робота 2						МКР, 30 б.
Всього годин / Балів	210	16	22	30	142	100 б.

* Методи контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема	К-сть годин
Тема 1. Вступ. Земля і Всесвіт.	12
Тема 2. План і карта. Читання карт і планів	12
Тема 3. Внутрішня будова Землі. Поняття про літосферу.	12
Тема 4. Мінерали та гірські породи. Корисні копалини.	12
Тема 5. Гідросфера. Світовий океан.	12
Тема 6. Гідросфера. Води суші	12
Тема 7. Атмосфера. Погода і клімат.	12
Тема 8. Біосфера та географічна оболонка	12
Тема 9. Навчання природничої освітньої галузі у НУШ.	10
Тема 10. Методи навчання природничої освітньої галузі.	12
Тема 11. Форми організації навчання природничої освітньої галузі.	12
Тема 12. Матеріальна база навчання природничої освітньої галузі.	12
Разом	142

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи, де 40 балів – поточне оцінювання, 60 балів – підсумкове.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці «Структура освітнього компонента». Результати поточного контролю знань здобувачів освіти фіксують у журналі обліку роботи академічної групи і враховують під час виставлення підсумкового балу з ОК.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час аудиторних (практичних, лабораторних) занять

Критерії оцінювання навчальних досягнень	К-сть балів .
Відповідь правильна, чітка, логічна, аргументована, свідчить про розуміння теоретичних положень, вільне оперування термінологією. Завдання виконано повністю.	4 / 3
Відповідь в цілому повна, обґрунтована, наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Завдання виконано на достатньому рівні.	3 / 2
Відповідь виявляє часткове розуміння матеріалу, недостатнє володіння термінологією. Завдання виконано із помилками. .	2 / 1
Відповідь фрагментарна, відтворює матеріал на репродуктивному рівні. Завдання виконано частково і з помилками.	1 / 0,5
Відповідь неправильна або відсутня. Завдання не виконані.	0

Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 40 балів.

Після завершення вивчення тем змістового модуля здійснюється **підсумковий модульний контроль** у формі модульної контрольної роботи. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, - 60.

Підсумкова модульна оцінка визначається як сума балів поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом ОК.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі передбачені силабусом завдання і набрав не менше 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти і за його згодою.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит. Підсумкова семестрова оцінка у такому випадку визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань за шкалою від 0 до 60.

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені з поважних причин теми можна скласти у дні консультації викладача відповідно до затвердженого графіка.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях викладачу ті теми, які він пропустив з поважних причин, і покращити свій результат на ту суму балів, яку виділена на пропущені теми.

Заборгованість із модуля здобувач ліквідує у поза аудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю - початок заліково-екзаменаційної сесії.

Повторне складання екзамену з освітнього компонента допускається 2 рази: один раз – викладачеві, другий – створеній деканом комісії.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності згідно Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації під час виконання проєктів, написання тез, тощо;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування. Списування під час модульних контрольних робіт, іспиту заборонені. У випадку фактів порушення академічної доброчесності – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#). Визнанню підлягають результати навчання, які за тематикою, обсягом та змістом відповідають окремому змістовому розділу, темі освітнього компонента.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модуль 1.							Модуль 2.				Загальна кількість балів	
Поточний контроль (40 б.)							Підсумковий контроль					
Виконання практичних робіт і теоретична підготовка до занять							Модульні зрізи					
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	МЗ 1	МЗ 2
4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	30	30
100												

Питання до екзамену

1. Поняття про географічну оболонку планети, її склад і межі.
2. Склад і будова Всесвіту.
3. Зірки, їх види.
4. Галактики, види галактик.
5. Сонячна система, її склад і будова.
6. Планети типу Землі, планети гіганти, їх характеристика.
7. Астероїди. Комети.
8. Метеорна речовина.
9. Місяць, фази Місяця.
10. Затемнення Сонця. і Місяця.
11. Форма і розміри Землі, їх значення.
12. Обертання Землі навколо осі, його наслідки.
13. Рух Землі навколо Сонця, його наслідки.
14. День літнього сонцестояння.
15. День зимового сонцестояння.
16. День весняного рівнодення.
17. День осіннього рівнодення.
18. Час і календар.
19. План і карта, їх спільні риси.
20. План і карта, їх відмінні риси.
21. Способи зображення об'єктів на карті.
22. Масштаб, його види. Класифікація карт за масштабом.
23. Картографічні проекції, їх види. Класифікація карт за спотвореннями.
24. Географічна сітка, її елементи і значення.
25. Географічні координати.
26. Поняття про план і карту, їх значення.
27. Робота з картографічними джерелами знань.
28. Внутрішня будова Землі, її вплив на географічну оболонку.
29. Літосфера і земна кора, її значення.
30. Земний магнетизм, його значення.
31. Мінерали, їх властивості та значення.
32. Гірські породи, їх класифікація за утворенням.
33. Характеристика осадових гірських порід.
34. Корисні копалини, їх класифікація та значення.
35. Поняття про рельєф, його значення. Планетарні форми рельєфу.
36. Рівнинний рельєф.
37. Гірський рельєф.
38. Землетруси, їх поширення і значення
39. Вулканізм, його поширення і значення.
40. Рельєфоутворююча роль текучих вод.
41. Рельєфоутворююча роль підземних вод.
42. Еолові форми рельєфу.
43. Атмосфера, її походження, сучасний склад і будова, значення.
44. Нагрівання атмосфери. Сонячна радіація, альbedo.
45. Особливості нагрівання суші і води. Зміна температури повітря з висотою і широтою.
46. Вода в атмосфері, вологість повітря, її види.
47. Атмосферні опади, їх утворення. Коефіцієнт зволоження.
48. Атмосферний тиск. Вітер, види вітрів.
49. Поняття про погоду, її значення. Погода в циклонах і антициклонах.
50. Клімат, кліматотворчі фактори. Значення клімату.
51. Типи клімату, кліматичні пояси і області. Зміни клімату.
52. Забруднення атмосфери, його наслідки. Охорона атмосфери.
53. Поняття про гідросферу, її склад і значення.

54. Властивості води, їх значення.
55. Кругообіг води на планеті, його значення.
56. Світовий океан, його склад.
57. Рельєф океанічного дна. Острови, їх види.
58. Властивості океанічних вод.
59. Значення Світового океану, його ресурси та охорона.
60. Ріки, річкові системи і басейни.
61. Живлення і режим річок. Значення річок.
62. Підземні води, їх види і значення.
63. Озера, їх види і значення.
64. Болота, їх види і значення. Меліорація боліт, її наслідки.
65. Поняття про біосферу. Роль живих організмів у розвитку оболонки планети.
66. Ґрунт, його утворення і значення. Класифікація ґрунтів за механічним складом.
67. Ґрунти України. Ерозія та меліорація ґрунтів.
68. Географічні пояси та природні зони. Висотна поясність.
69. Природні зони України, їх характеристика.
70. Навчання природничої освітньої галузі у НУШ.
71. Компетентнісний підхід до навчання природничої освітньої галузі у НУШ
72. Специфічні принципи навчання природничої освітньої галузі.
73. Методи навчання природничої освітньої галузі, їх класифікація.
74. Словесні методи навчання природничої освітньої галузі.
75. Наочні методи навчання природничої освітньої галузі.
76. Практичні методи навчання природничої освітньої галузі.
77. Форми організації навчання природничої освітньої галузі, їх види..
78. Урок як основна форма організації навчання природничої освітньої галузі.
79. Екскурсії як організації навчання природничої освітньої галузі.
80. Матеріальна база навчання природничої освітньої галузі, її склад і значення..
81. Наочні засоби навчання природничої освітньої галузі.
82. Технічні засоби навчання природничої освітньої галузі.
83. Куточок живої природи як засіб навчання природничої освітньої галузі.
84. Географічний майданчик як засіб навчання природничої освітньої галузі.
85. Екологічна стежка як засіб навчання природничої освітньої галузі.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента

Підсумкова семестрова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у лінгвістичну оцінку та шкалу ECTS.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Височан Л.М.Методика викладання природознавства : курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки: 102 Початкова освіта. Л. Височан–Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 170 с.
2. Коцун Б.Б., Коцун Л.О., Остапчук В.А. Природа Волині: навчально-методичний посібник. Луцьк : Друк ПП Іванюк В.П., 2021. 128 с.
3. Кукалець М.В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навчально – методичний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта». Львів: Новий Світ, 2013. 223 с.
4. Пинзеник М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу : навчально-методичний посібник. Київ : Кондор, 2018. 118 с.
5. Стахів Л.Г., Колток Л.Б. Методика викладання природознавства : матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів. Дрогобич, 2016. 120 с.
6. Державний стандарт початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
7. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>

Додаткова

1. Волощенко О., Козак О., Остапенко Г. «Я досліджую світ» : підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Київ : Світич, 2018. 128 с.
2. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1 – 2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод. пос. Київ.: «Алатон», 2019. 128 с.
3. Гільберг Т. Г. Тарнавська С. С., Хитра З. С., Павич Н. М. Навчально-методичний посібник : Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2020. 240 с.
4. Коцун Б. Б., Коцун Л.О. Вивчення рослин свого краю у гуртковій роботі. Авторська програма та методичні рекомендації до проведення занять. Луцьк: Друк П П Іванюк В.П., 2021. 44 с.